

PATNUBAY SA MISA

18 Abril 2019

HUWEBES SANTO • MISA NG HAPUNAN NG PANGINOON

Ang Dalawang Sakramento ng Pananatili ni Kristo

Sa araw na ito, Huwebes Santo, nagtitipon tayo upang gunitain ang pagtatatag ng Sakramento ng Pagpapari at Eukaristiya, ang dalawang Sakramentong nagpapanatili sa walang hanggang pag-ibig ni Kristo para sa buong sangkatauhan.

Si Hesus ay naging “Diyos sa piling natin” nang siya ay isinilang. Nang ipag-utos niya sa kanyang mga alagad na ulitin ang ginawa niya sa Huling Hapunan, siya ay naging higit na “Diyos sa piling natin” nang ang sarili niya’y gawin niyang Tinapay at Alak upang maging Pagkain at Inumin natin sa ating paglalakbay sa lupa. Ang pagbibigay ng sarili ni Kristo ay nagiging higit na katotohanan at kaloob sa buong Simbahan sa tuwing ipinagdiriwang ng pari ang Eukaristiya.

Nawa ang ating pakikibahagi sa pagdiriwang ng Eukaristiya ngayon at sa pagsambang susunod dito, ay maging natatanging pagkakataon para sa ating lahat upang magpasalamat sa Panginoon para sa mga kaloob na Sakramento ng Pagpapari at Eukaristiya.

PASIMULA

Pambungad

(Ipahayag lamang kung walang awiting nakahanda.)

Krus ng ating kaligtasan, dapat nating ikarangal, sagisag ng kalayaan at ng muling pagkabuhay ni Hesus na ating mahal.

Pagbati

P–Purihin si Hesukristo, ang Walang Hanggang Pari at Tinapay ng Buhay. Ang kanyang pagpapala at kapayapaan nawa’y sumainyong lahat!

B–At sumaiyo rin!

Pagsisisi

P–Mga kapatid, habang sinisimulan natin ang Eukaristiyang

handog, alalahanin natin ang ating mga kasalanan at humingi tayo sa Panginoon ng kapatawaran at lakas. (Tumahimik sandali.)

P–Panginoong Hesus, ikaw ang Korderong Pampaskuwa na ang dugo’y nagliligtas sa amin sa walang hanggang kamatayan. Panginoon, kaawaan mo kami!

B–Panginoon, kaawaan mo kami!

P–Panginoong Hesus, ikaw ang Walang Hanggang Pari na nag-aalay sa Ama ng Handog na walang kapintasan. Kristo, kaawaan mo kami!

B–Kristo, kaawaan mo kami!

P–Panginoong Hesus, nananatili ka sa amin bilang pagkain at inumin para sa aming mga kaluluwa, aming Kasama at

Kaibigan. Panginoon, kaawaan mo kami!

B–Panginoon, kaawaan mo kami!

P–Kaawaan tayo ng makapangyarihang Diyos, patawarin tayo sa ating mga kasalanan, at patnubayan tayo sa buhay na walang hanggan.

B–Amen!

Papuri

B–Papuri sa Diyos sa kaitaasan at sa lupa’y kapayapaan sa mga taong kinalulugdan niya. Pinupuri ka namin, dinarangal ka namin, sinasamba ka namin, ipinagbunyi ka namin, pinasasalamat ka namin dahil sa dakila mong angking kapurihan.

Panginoong Diyos, Hari ng langit, Diyos Amang makapangyarihan sa lahat. Panginoong

Hesukristo, Bugtong na Anak, Panginoong Diyos, Kordero ng Diyos, Anak ng Ama. Ikaw na nag-aalis ng mga kasalanan ng sanlibutan, maawa ka sa amin. Ikaw na nag-aalis ng mga kasalanan ng sanlibutan, tanggapin mo ang aming kahilingan. Ikaw na naluluklok sa kanan ng Ama, maawa ka sa amin. Sapagkat ikaw lamang ang banal, ikaw lamang ang Panginoon, ikaw lamang, O Hesukristo, ang Kataas-taasan, kasama ng Espiritu Santo sa kadakilaan ng Diyos Ama. Amen!

Panalangin Pambungad

P– Ama naming makapangyarihan, sa mga kasalo ngayon sa banal na Hapunan na ipinamana ng iyong Anak na mamamatay bilang haing bago at pangmagpakailanman para sa giliw niyang sambayanan, ipagkaloob mong lubusang mapakinabangan ang iyong dakilang pag-ibig at buhay, sa pamamagitan niya kasama ng Espiritu Santo magpasawalang hanggan.

B– Amen!

PAGPAPAHAYAG NG SALITA NG DIYOS

Unang Pagbasa Exo 12:1-8.11-14

Ang handog na korderong Pampaskuwa at ang pagkain nito sa Hapunang Pampaskuwa ay nagpapahiwatig sa Eukaristiya bilang hapunang pang-alay ng Bagong Tipan.

L–Pagpapahayag mula sa Aklat ng Exodo

Noong mga araw na iyon, sinabi ng Panginoon kina Moises at Aaron, “Mula ngayon, ang buwang ito ang magiging unang buwan ng taon para sa inyo. At sabihin ninyo sa buong pamayanan ng Israel na sa ikasampung araw ng buwang ito, bawat puno ng sambayanan ay pipili ng isang kordero o bisirong kambing para sa kanyang pamilya. Kung maliit ang pamilya at hindi makauubos ng isang buwang kordero, magsasalo sila ng kalapit na pamilya, na hindi rin makauubos ng isang buo. Ang dami ng magsasalu-salo sa isang kordero ay ibabatay sa dami ng makakain ng bawat isa. Kailangang ang kordero ay lalaki, isang taong gulang, walang pinsala o kapintasan. Kung walang tupa ay kahit kambing. Aalagaan itong

mabuti hanggang sa ikalabing apat ng buwan at sa kinagabihan, sabay-sabay na papatayin ng buong bayan ang kani-kanilang kordero. Kukuha sila ng dugo nito at ipapahid sa mga hamba at sombrero ng pintuan ng bahay na kakainan ng kordero. Sa gabi ring iyon, lilitunin ito at kakain ng kasama ng tinapay na walang lebadura at ng mapapait na gulay. Ganito naman ang magiging ayos ninyo sa pagkain nito: nakabigkis, nakasandalyas at may tangang tungkod; dali-dali ang inyong pagkain nito. Ito ang Paskuwa ng Panginoon.

Sa gabing yaon, lilibutin ko ang buong Egipto at papatayin ang lahat ng panganay na lalaki, maging tao o hayop man. At parurusahan ko ang lahat ng diyus-diyusan sa Egipto. Ako ang Panginoon. Lalampasan ko ang lahat ng bahay na makita kong may pahid na dugo, at walang pinsalang mangyayari sa inyo sa pagpaparusa ko sa buong Egipto. Ang dugo ang siyang magiging palatandaan na Israelita ang nakatira sa bahay na iyon.

Ang araw na ito’y ipagdiriwang ninyo magpakailanman bilang pista ng Panginoon.”

Ang Salita ng Diyos!

B– Salamat sa Diyos!

Salmong Tugunan Awit 115

B–Sa kalis ng pagbabasbas, si Kristo ang tinatanggap!

R. M. Velez

Sa ka-lis ng pagbabas-bas
si Kris-to ang ti-na-tang-gap!

* Sa Diyos ko’t Panginoon, ano’ng aking ihahandog sa lahat ng kabutihan na sa akin ay kaloob? Ang handog ko sa dambana ay inumin na masarap, bilang aking pagkilala sa ginawang pagliligtas. **B.**

* Masakit sa kalooban ng Poon kung may papanaw kahit ito ay iisa, labis siyang magdaramdam. Katulad ng aking ina, maglilingkod akong lubos, yamang ako’y iniligtas, kinalinga at tinubos. **B.**

* Ako ngayo’y maghahandog ng haing pasasalamat, ang handog kong panalangiy sa iyo ko ilalagak. Sa templo sa Jerusalem, ay doon ko ibibigay ang anumang pangako kong sa iyo ay binitawan. **B.**

Ikalawang Pagbasa I Cor 11:23-26

Sa sulat sa mga Kristiyano ng Corinto, isinasalaysay ni San Pablo ang pagtatatag sa Eukaristiya at ng ministeryo ng pagpapari sa paraang natutuhan niya kay Hesus mismo.

L–Pagpapahayag mula sa Unang Sulat ni Apostol San Pablo sa mga taga-Corinto

Mga kapatid: Ito ang aral na tinanggap ko sa Panginoon at ibinibigay ko naman sa inyo: ang Panginoong Hesus, noong gabing siya’y ipagkanulo ay dumampot ng tinapay, nagpasalamat, at pinaghati-hati ito, at sinabi, “Ito ang aking katawan na inihahandog para sa inyo. Gawin ninyo ito sa pag-alala sa akin.” Gayon din naman, matapos maghapunan ay hinawakan niya ang kalis at sinabi, “Ang kalis na ito ang bagong tipan na pinagtitiyag ng aking dugo. Tuwing iinum ninyo ito, gawin ninyo sa pag-alala sa akin.”

Sapagkat tuwing kakain kayo ng tinapay na ito at inom sa kalis na ito ay ipinahahayag ninyo ang kamatayan ng Panginoon, hanggang sa muling pagparito niya.

Ang Salita ng Diyos!

B–Salamat sa Diyos!

Awit-pambungad sa Mabuting Balita Jn 13:34

B–(Luwalhati at papuri sa iyo, Panginoong Hesuskristo!)

“Ang bagong utos ko’y ito: mag-ibigan sana kayo katulad ng ginawa ko na pagmamahal sa inyo,” ang sabi ni Hesukristo. (Luwalhati at papuri sa iyo, Panginoong Hesuskristo!)

Mabuting Balita Jn 13:1-15

Sa palagay na alam na ng lahat ng mananampalataya ang banal na pagtatatag sa Eukaristiya, tinatawagan-pansin ni San Juan ang kababaang-loob at mapagmahal na paglilingkod na dapat na napagkikilanlan sa mga nakikibahagi rito, ngunit lalo na ang namamahala rito.

P–Ang Mabuting Balita ng Panginoon ayon kay San Juan

B–Papuri sa iyo, Panginoon!

Bisperas na ng Paskuwa. Alam ni Hesus na dumating na ang panahon ng kanyang paglisan sa sanlibutang ito upang bumalik sa Ama. Mahal niya ang kanyang mga tagasunod na nasa

sanlibutan, at ngayo'y ipakikita niya kung hanggang saan ang kanyang pag-ibig sa kanila.

Naghahapunan si Hesus at ang mga alagad. Naisilid na ng diyablo sa isip ni Judas, anak ni Simon Iscariote, ang pagkakanulo kay Hesus. Alam ni Hesus na ibinigay na sa kanya ng Ama ang buong kapangyarihan; alam din niyang siya'y mula sa Diyos at babalik sa Diyos. Kaya't nang sila'y naghahapunan, tumindig si Hesus, naghuhubad ng kanyang panlabas na kasuutan, at nagbigkis ng tuwalya. Pagkatapos, nagbuhos siya ng tubig sa palanggana, at sinimulang hugasan ang paa ng mga alagad at punasan ng tuwalyang nakabigkis sa kanya.

Paglapit niya kay Simon Pedro, tumutol ito. "Panginoon," sabi niya, "diyata't kayo pa ang maghuhugas ng aking mga paa?" Sumagot si Hesus, "Hindi mo nauunawaan ngayon ang ginagawa ko, ngunit mauunawaan mo rin pagkatapos." Sinabi sa kanya ni Pedro, "Hinding-hindi ko po pahuhugasan sa inyo ang aking mga paa." "Kung hindi kita huhugasan, wala kang kaugnayan sa akin," tugon ni Hesus. Kaya't sinabi ni Pedro, "Panginoon, hindi lamang po ang mga paa ko, kundi pati ang aking kamay at ulo!" Ani Hesus, "Maliban sa kanyang mga paa, hindi na kailangang hugasan pa ang naligo na, sapagkat malinis na ang kanyang buong katawan. At malinis na kayo, ngunit hindi lahat." Sapagkat alam ni Hesus kung sino ang magkakanulo sa kanya, kaya sinabi niyang malinis na sila, ngunit hindi lahat.

Nang mahugasan na ni Hesus ang kanilang mga paa, siya'y nagsuot ng damit at nagbalik sa hapag. "Nauunawaan ba ninyo kung ano ang ginawa ko sa inyo?" tanong niya sa kanila. "Tinatawag ninyo akong Guro at Panginoon, at tama kayo, sapagkat ako nga. Kung akong Panginoon ninyo at Guro ay naghugas ng inyong mga paa, dapat din kayong maghugas ng paa. Binigyan ko kayo ng halimbawa at ito'y dapat ninyong tularan."

Ang Mabuting Balita ng Panginoon!

B – Pinupuri ka namin, Panginoon ng Hesukristo!

Homiliya

Paghuhugas ng mga Paa

N–Ang muling pagganap sa paghuhugas ng mga paa ay isang matibay na pag-alaala ng diwa ng kababaang-loob at mapagmahal na

paglilingkod na dapat na napagkikilanlan sa ating mga ugnayan.

[*Ang pari ay lalapit sa bawat napiling "alagad," magbubuhos ng tubig sa paa ng bawat isa sa kanila at papahiran ito ng tuwalya.*

Samantalang ito'y ginagawa, aawitin ang ilan sa mga sumusunod na taludtod o iba pang nababagay na imno.]

Unang Taludtod *Jn 13:4*

Si Hesus na Poong sinta'y naghanda ng palangganang may tubig at ng tuwalya upang hugasan ang paa ng mga alagad niya.

Ikalawang Taludtod *Jn 13:6-8*

"Huhugasan po ba ninyo," ani Pedro, "ang paa ko?" "Kung di ko gagawin ito ay di ka makakasalo sa akin," sabi ni Kristo.

V. Kaya't lumapit si Kristo upang hugasan si Pedro na nagtanong nang ganito: "Huhugasan po ba ninyo, Guro, ang mga paa ko?"

V. "Lingid sa pang-unawa mo ngayon ang minimithi ko. Matatanto mo rin, Pedro, ang ibig sabihin nito," ang sagot ni Hesukristo.

Panalangin ng Bayan

P–Sa Huling Hapunan, ipinagkaloob sa atin ng Panginoon Hesus ang hindi malilimot na halimbawa ng kababaang-loob at malasakit sa lahat ng mananam-palataya sa pagtatatag ng Sakramento ng Pagpapari at ng Eukaristiya. Ipanalangin nating maging mabunga ang mga biyayang ito, habang sinasabi:

B – Panginoon, gawin Mo kaming mga taong Eukaristiko!

* Para sa buong Simbahan, ang pamayanan ng mga disipulo ni Kristo: Mangibabaw nawa sa kanya ang pagmamahalan, pakumbabang paglilingkod, at bukas-palad na pagbibigay. Manalangin tayo! **B.**

* Para sa Santo Papa at ibang mga pinuno ng Simbahan: Tularan nawa nila ang kababaang-loob ni Hesus sa pagtupad sa kanilang tungkulin sa sambayanan ng mga sumasampalataya. Manalangin tayo! **B.**

* Para sa lahat ng paring gumugunita sa kanilang paglilingkod bilang pari sa araw na ito: Ang kanila nawang buong buhay ay

maging isang paglilingkod na puspos ng kababaang-loob at pagmamahal sa sambayanan, tulad ng kay Kristo. Manalangin tayo! **B.**

* Para sa mga parokya: Sila nawa ay maging tunay na sambayanang Eukaristiko na nagpapakita ng katangi-tanging pagmamahal sa mga nagdurusang. Manalangin tayo! **B.**

* Para sa lahat ng natitipon dito upang ipagdiwang ang sakramento ng pag-ibig ni Kristo: Pangalagaan nawa natin sa ating pang-araw-araw na buhay ang pagkakaisa at pagmamahal na ating pinasisigla sa Hapag ng Panginoon. Manalangin tayo! **B.**

* Taimtim nating ipanalangin ang ating mga pansariling kahalilingan. (*Tumahimik sandali.*) Manalangin tayo! **B.**

P–Diyos Ama, ibinigay Mo sa amin si Hesus, ang Tinapay ng Buhay at Walang Hanggang Punong Saserdote. Nawa ang aming buhay ay laging maging salamin ng kanyang buhay, hanggang sumapit ang oras ng pakikibahagi sa Walang Hanggang Piging sa langit, magpasawalang hanggan. **B – Amen!**

P–Manalangin kayo . . .
B – Tanggapin nawa ng Panginoon itong paghahain sa iyong mga kamay sa kapurihan niya at karangalan, sa ating kapakinabangan at sa buong Sambayanan niyang banal.

Panalangin ukol sa mga Alay

P–Ama naming Lumikha, ipagkaloob mong marapat na ganapin ang banal na paghahain sapagkat tuwing ipinagdiriwang ang alaala ng Anak mong nag-aalay, ang pagliligtas niya sa tanan ay nangyayari upang aming pakinabangan, sa pamamagitan niya kasama ng Espiritu Santo magpasawalang hanggan. **B – Amen!**

Prepasyo

P–Ama naming makapangyarihan, tunay ngang marapat na ikaw ay aming pasalamat na

pamamagitan ni Hesukristo na aming Panginoon.

Siya ang talagang dakila at lagi mong ikinalulugod na paring naghahain para sa sansinukob nitong pag-aalay na tangi mong ibinukod. Ang pagdiriwang sa Huling Hapunan ay paghahain niya para sa tanan upang alalahanin namin at pagsaluhan. Ang laman niya'y inihain upang lahat ay buhayin. Ang dugo niya'y dumanak nang lahat ay mapatawad.

Kaya kaisa ng mga anghel na nagpupuri sa iyo nang walang humpay sa kalangitan, ipinagbubunyi namin ang iyong kadakilaan:

B– Santo, santo, santo Panginoon Diyos ng mga hukbo. Napupuno ang langit at lupa ng kadakilaan mo. Osana sa kaitaasan!

Pinagpala ang naparirito sa ngalan ng Panginoon. Osana sa kaitaasan!

Pagbubunyi

B– Sa krus mo at pagkabuhay kami'y natubos mong tunay, Poong Hesus naming mahal, iligtas mo kaming tanan ngayon at magpakailanman.

B– Ama namin . . .

P– Hinihiling namin . . .

B– Sapagkat iyo ang kabarian at ang kapangyarihan at ang kapurihan magpakailanman! Amen!

Paanyaya sa Kapayapaan

Paghahati-hati sa Tinapay

B– Kordero ng Diyos na nag-aalis ng mga kasalanan ng sanlibutan, maawa ka sa amin. (2x)

Kordero ng Diyos na nag-aalis ng mga kasalanan ng sanlibutan, ipagkaloob mo sa amin ang kapayapaan.

Paanyaya sa Pakikinabang

P– Ito ang Kordero ng Diyos na nag-aalis ng mga kasalanan ng sanlibutan. Mapalad ang mga inaanyayahan sa kanyang piging. B– Panginoon, hindi ako karapat-dapat na magpatuloy sa iyo

ngunit sa isang salita mo lamang ay gagaling na ako.

Antipona ng Pakikinabang
(Ipahahayag lamang kung walang awiting nakahanda.)

Handog ko para sa inyo ang saring katawan ko. Ito'y kasunduang bago, nasasalig sa dugo ko, sa gunita ko'y gawin n'yo.

Panalangin Pagkapakinabang

P– Ama naming mapagmahal, ipagkaloob mong, sa aming pakikinabang sa ipinagdiwang ditong Hapunan ng Anak mong mahal, kami'y pagindapating makasalo kailanman sa piging sa iyong piling sa kalangitan, sa pamamagitan

ni Hesukristo kasama ng Espiritu Santo magpasawalang hanggan.

B– Amen!

[Ang Misa ay magtatapos sa panalanging ito. Walang pagbasbas sa araw na ito.]

Prusisyon ng Banal na Sakramento

Ang Banal na Sakramento ay ipuprusisyon sa loob ng simbahan patungo sa paglalagakan na inihanda para sa okasyong ito. Sa pagpuprusisyon, aawitin ang "O Sacrament Most Holy" o iba pang awit tungkol sa katawan ni Kristo.

ANG EUKARISTIYA: ALAALANG IKINABUBUHAY NATIN

Mga larawang guhit, estatuwa, at mga retrato ay mga "nakikitang alaala" na inkinapaglalakbay natin sa nakalipas at nakatutulong sa atin upang alalahanin ang mga taong mahal natin ngunit di na natin kasama, ang mga ginawa nila o minahalaga nila, pinaghirapan, o ikinamatay. Ang kanilang mga naiwan ay malimit na maging inspirasyon at hamon para tularan ang kanilang halimbawa. Marami sa mabubuting gawa ngayon ay bunga ng pagiging inspirasyon ng mga "pang-alaala" ng nakalipas.

Sa lahat ng mga "tagapagpaalaala" sa nakalipas, wala nang kasinghalaga ang Eukaristiya na siyang "pang-alaala" ng mga pagdurusa, kamatayan, at muling pagkabuhay ni Kristo. Kaiba sa krus o alin pang kaanyuan ni Kristong nagdurusa, **ang Eukaristiya ay hindi lamang isang "nakikitang paalaala" ng kung gaano tayo kamahal ni Hesus. Ito'y totoong nakahihigit pagkat ang Eukaristiya ay si Hesus mismo sa kabuuan ng kanyang pagiging taong ipinako sa krus, nabuhay na muli, at niluwalhating Panginoon, bagamat sa karaniwang anyo ng tinapay at alak.**

Ito ay isang dakilang katunayang makikita sa pamamagitan lamang ng pananampalataya. Gayunman, tinatanggap natin ito bilang turo ng Simbahan na nakaugat sa mga salita ni Hesus: "Ito ang aking Katawan . . . Ito ang aking Dugo." Kung paanong ang karaniwang kapisang tinapay at kaunting alak ay maaaring maging Katawan at Dugo ni Kristo ay tunay ngang isang "Misteryo ng Pananampalataya."

Ang gayong kahanga-hangang pagbabago ay nagaganap tuwing ang pamayanang Kristiyano, sa pamumuno ng marapat na Ministro ay gumugunita sa kamatayan at muling pagkabuhay ng Panginoon habang inuulit ang ginawa at binigkas niya sa Huling Hapunan. Sa gayong mga salitang binibigkas ng paring nagmimisa at sa kapangyarihan ng Espiritu Santo, si Hesus ay nananatili sa konsagradong Tinapay at Alak. Kaya nga, tayo'y lumuluhod o yumuyuko nang taimtim sa harap ng tabernakulo at may ilawan tayo sa tabi nito bilang paalala sa ating "naron si Hesus," gaya ng pagkaalam maging ng mga bata.

Si Hesus, sa kanyang pananatili sa Eukaristiya, ay tunay at buhay; naglalaan siya ng di mauubos na bunga ng kanyang kamatayan at muling pagkabuhay, di lamang para sa mga nagsidalo kundi para sa buong mundo. Dulot ng kanyang pananatili sa Eukaristiya ang kanyang pagliligtas, kasiyahan, at kapayapaan. Ang Eukaristikong Tinapay at Alak ay siyang bukal ng lakas ng mga martir, ang bukal ng kalinisang puri ng mga birhen, at ang bukal ng biyayang kailangan nating lahat upang magampanan natin ang ating mga tungkulin sa araw-araw.

Sa pagtanggap natin ng Eukaristiya, si Hesus ay nagiging kaisa natin at tayo man ay nagiging higit niyang kaisa, sa kabila ng lahat nating kahinaan. Kaya nga, ang pakikiisa sa kanya na nagsimula sa binyag ay tumitibay at lumalago bilang bahagi ng nakapagpapabagong bisa ng Eukaristiya at tayo'y nagiging "katulad ni Kristo" o "isa pang Kristo."

**WORD & LIFE
PUBLICATIONS**

Don Bosco Compound, A. Arnaiz Ave. cor. Chino Roces Ave., Makati, Metro Manila

Postal Address: P.O. Box 1820, MCPO, 1258 Makati, Metro Manila, Philippines

Tel. Nos. 8894-5401; 8894-5402; 8892-2169 • Telefax: 8894-5241 • Website: www.wordandlife.org

• E-mail: marketing@wordandlife.org; wordandlifepublications@gmail.com • FB: Word & Life Publications

• Editorial Team: Fr. S. Putzu, Fr. R. Lagaya, C. Valmonte, V. David, J. Domingo, A. Adsuara, D. Daguio

• Illustrations: A. Sarmiento, B. Cleofe • Marketing: Fr. B. Nolasco • Circulation: R. Saldua